

Hemma och ute : Andlig skizz /

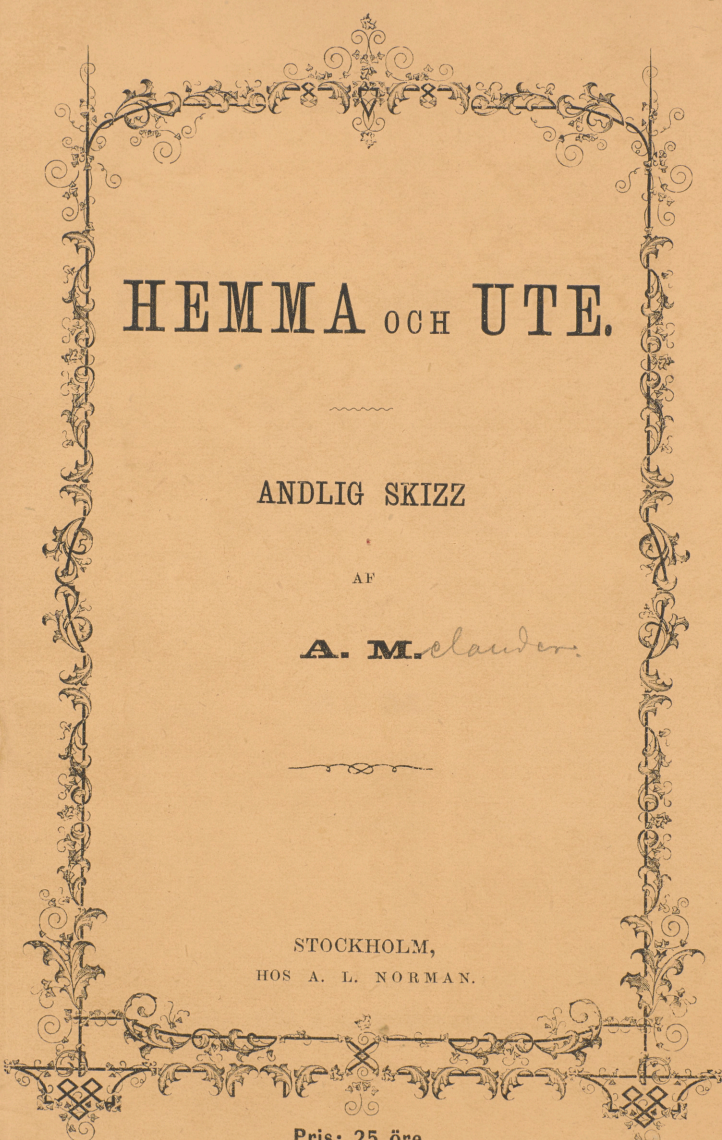
73 Ra br.

National Library
of Sweden

MELANDER, And.

Förl.
Andl. ber.
(P. 1)

HEMMA OCH UTE.

ANDLIG SKIZZ

AF

A. M. Melander.

STOCKHOLM,
HOS A. L. NORMAN.

Pris: 25 öre.

[1866]

H. M. M. A. O. O. U. T. E.

ANDIG ERIZ

M. A.

STORHOLM
M. A. O. O. U. T. E.

M. A. O. O. U. T. E.

HEMMA OCH UTE.

ANDLIG SKIZZ

AF

A. M.

STOCKHOLM,
HOS A. L. NORMAN.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1890

Syskonen.

“Usch! hvad det är tråkigt här hemma! Forsens entoniga brus och hammarens afmätta slag kunna göra en riktigt mjeltsjuk. Också begriper jag ej, hvarföre byggningen skulle läggas precis midt i strömmen. Det der ständiga bruset måste fördystra lynnet och framkalla — sömnsjuka. Ja. Om jag kunde soffa bort dagens tråkiga timmar, det vore aldraståndigast. Ingen främmande syns heller till, som kunde litet friska opp det dystra lynnet. Pappa och Mamma äro gamla och tröga, och vilja icke veta af några verldsliga nöjen. Nej! tacka vill jag ute — ute på Stjernarp. Der kunna de roa sig. Ack den som vore der!”

“Nu är du bra orimlig, kära *Ida!* Hvad nöd går väl åt oss här hemma? Vi hafva ju hulda och fromma föräldrar, som vilja oss väl. Stället der vi bo är ock särdeles vackert. Icke heller stängas vi inne, utan få komma ut, när vi vilja. Våra grannar helsa ock esomoftast på oss. I eftermiddag kommer ju prostens hit.”

“Jo, de äro just de rätte att muntra upp folk. Den välsignade Prosten och Prostinnan och den gudsnådliga Magistern äro de värsta träbeläten jag känner. Allvar — allvar (bevares christligt allvar) är utbredt öfver hela deras väsende. Det är kantänka syndigt att roa sig litet ibland och “bevefva sig i verldens oskickliga väsende“. Ja, jag säger det, att, om det icke vore så ruskigt väder i dag, så skulle jag bestämdt gå min väg och icke komma igen förrän sent i afton.“

“Kära Ida! Nu är du åter obillig i dina omdömen. Hvad har det beskedliga och gudfruktiga prostfolket gjort för ondt? Kan du begära, att de med sitt stilla och fridfulla sinne skola tycka om stoj och ras? Tycker du, att det kan passa sig för den unge Magistern att vara med på verldsliga nöjen, då han såsom församlingens lärare måste från predikstolen bestraffa verldsväsendet? Han är för öfrigt så hjertans beskedlig, att han icke vill göra en mask något för när.“

“Ja, det är icke underligt, min kära *Nanny*, att du talar ur den tonen om prostfolket. Kaka söker maka. Den beskedlige Magistern har ett godt öga till dig, det har jag länge märkt, äfvensom att han funnit behag för dina ögon — — —“

“Hopp och hejsan“, ljöd det i salen och

in rusade en ungdom och slog sig sans façons ned i soffan, så smutsig han var om benen och fötterna. "Usch! hvad jag är trött; men så knep jag haren. Pang! låg gösse der; och nu är jag lyckligen och väl hemma. Men — hvad han J för er? Ni gnabbens väl med hvarandra, kan jag tänka. Jo, jo, eld och vatten, värme och köld trifvas icke ihop, ha, ha, ha!"

"Hvad du ändå är oborstad, kära *Axel!* Tycker du att det är rim och reson att smutsa ner golfvet och soffan så der, när vi vänta främmande."

"Hvad falls? Främmande? Hvad för främmande? Är det treffligt folk eller hur?"

"Prostens komma ju hit i eftermiddag, vet jag, och äro kanske redan här i draget. Du får därför lof snygga till dig litet grann och det genast."

"Aldravisaste syster Nanny! Du talar som vishetsgudinnan sjelf. Men ser du, nu går jag i köket och hugger mig litet mat i största hast; sen förfogar jag mig på min kammare och tager mig en lur; ty jag är mäkta trött och sömnig; och sen — ja sen får det bero på Morfeus, om eller hur snart jag kan visa mig för herrskapet. Au revoir!"

De gamle och de unge.

Knappt hade unge herr Axel stormat ut, förrän en vagn framrullade på gården.

“Nåh, välkomne mine käre vänner!” sade Brukspatron *Smedberg*, då Prosten och Prostinnan *Blid* jemte deras son Magistern stego ur vagnen. Sedan afpelsning och helsningar försiggått, sade patronen: “Det var längesen vi hade nöjet få se er här.”

“Åh, det skall intet bror säga“, yttrade prosten; “om jag icke alltför mycket missminner mig, så är det knappt tre veckor sedan vi hade den äran.”

“Så lägg då bort den der äran! Äran tillhör Herren, och vi äro blott fattige stackare, som ju tigga i en påse — eller hur? — Vägarna äro väl bra svåra i det här höstslasket, kan jag tänka?”

“Ja, de äro rätt djupa, och jag grufvar mig rätt mycket för de återstående husförhören; men *Alfred* är ung och han får väl draga tyngsta lasset.”

“Nå hvad nytt i afseende på själavården?”

“Intet särdeles. Jo, det var sant: Ett stort Herrans under har inträffat. Den der supige gästgifvaren, bror vet, har plötsligen lagt bort både bränvin och svordomar och börjat lyssna till ordet. Mätte han fortfara och

icke låta sig åter fångas i satans snaror! Det önskar och beder jag till Herren desto hellre, som han befinner sig på en farlig plats. Nå! hur står det till här med bruksfolket?"

"Åhjo, ogräs och hvete växa här, som annorstädes, tillsammans; men jag får och bör ej klaga. Nykterhet, utvärtes anständighet, flitigt besök af bibelstunderna äro glädjande tidens tecken. Få se, hvad Herren vill göra. Men å propos af bibelstunder, hvad är egentligen brors tanka om lekmannaverksamheten och kolportörsväsendet?"

"Det är svårt att i allmänhet besvara denna fråga; ty svaret beror på särskilda omständigheter. Att, såsom bror gör, hålla husandakt med sitt folk, och dervid, när tiden medgifver, uppläsa samt enkelt och i korthet utlägga ordet, det kan icke vara annat än rätt; och gifve Gud, att alla husfäder gjorde samma! Hvad åter beträffar kolportörer i allmänhet, så kan visserligen genom deras verksamhet den goda saken mycket befrämjas, om de nemligen nöja sig med att inom de enskilda familjerne söka utsprida biblen och godkända andliga skrifter och derunder tala om det ena nödtorftiga, samt till och med på begäran hålla bönestunder med husfolket; men att utsätta allmänna sammankomster och hopsamla folk från alla håll samt dervid uppträda

med *bibelförklaringar*, det kan jag i allmänhet icke gilla. Det går ändock an, när föredragen, huru samtagna de i öfrigt må vara, öfverensstämma med Evangeliskt-Lutherska läran; men desse sjelfvalde lärares okunnighet i symboliken gör, att de ofta inblanda satser hörande till den reformerta läran, hvilka innehålla ett fint, men så småningom dödande gift; *ty litet af surdeg försyrar thy värr hela degen*. Jag vill nu icke tala om baptister och mormoner, hvilka, liksom serfven i fisklekarne, innästla sig i de små christne hoparne och ofta förorsaka stor förödelse ibland de omyndige. — För att än vidare bekräfta den möjliga vådan af kolportörernas alltför litet kontrollerade verksamhet, vill jag anföra den renlärige Schartaus tanke om lekmannaverksamheten: "Så varsam vare man att icke *träda in i en annans embete* (1 Petr. 4: 15) och så föga *fare man efter att vara lärare* (Jac. 3: 1), att en åhörare, ehuru han väl vet, att alla trogna tillhöra *det andliga presterskapet* (1 Petr. 2: 5, 9), lika litet må företaga sig ordets förkunnande och tillämpning, som förrättande af dop, så framt icke nödfall förmår den christliga kärleken att här (vid dopet) gå utöfver den egentliga kallelsen". Emellertid känner jag flere lekmän, hvilka väl icke gifva sina föredrag namn af bibelförklaringar, men likväl till stor uppbyggelse för sö-

kande själar framställa salighetens grund, medel och ordning — ja jag går så långt att jag påstår, det just genom dessa olärda lek-män en andlig väckelse uppstått på många orter inom vårt kära fädernesland. — Bror finner således att, såsom jag i början yttrade, frågans besvarande beror på särskilda omständigheter.

Derefter föll samtalet på missionssaken och i allmänhet på Guds rikes tillstånd inom och utom fäderneslandet. Magistern med de begge flickorna hade emellertid makat sig in i förmaket, der vi en stund vilja lyssna på deras samtal.

“Hur står det till, Mamsell Ida? Så blek! Vål intet sjuk, vill jag hoppas“, sade Magistern.

“Åh nej! Men detta ruskiga vädret stämmer ner lynnet; och sanningen att säga, föres här hemma ett så enformigt lif, att man kan ledsna ihjel. Inga nöjen — inga baler!“

“Tycker Mamsell Ida då så mycket om dans?“

“Ja, och hvarför skulle jag ej det? Det är ju ett oskyldigt nöje, eller hur?“

“Derom både är och kan vara tu tal. Jag vill visst icke neka, att barnens dans eller, rättare sagdt, danslekar utgöra ett oskyldigt och för dem uppfriskande nöje; men de full-

vuxnas dans fruktar jag icke förtjenar samma goda vitsord.“

“Hvarföre ej? Ligger något syndigt deruti?”

“Kunde de dansa med lika menlösa hjertan, som de små barnen, så skulle jag visst ingenting hafva deremot; men nu — — —“

“Åh! jag orkar ej höra på den der dystra åsigten af lifvet. Vi äro väl inga munkar eller nunnor heller. För dem kan en sådan åsigt passa.“

“Kära Mamsell! Jag har ju icke ännu sagt ut mina tankar hvarken om dansnöjet eller andra så kallade “oskyldiga nöjen“.

“Jo, jag förstår halfqväden visa, och känner redan i luften den stränga förkastelsesdomen. För sina åsigter torde Magistern vinna mera gehör hos syster Nanny; ty hon kan ej rätt med de der nöjena“.

“Deri har du fullkomligt rätt, kära Ida! och jag måste tillstå, att, när vi sista gången voro bjudna till baronens på Stjernarp, jag var ganska missnöjd med den yrande dansen; och jag föresatte mig att, så vidt jag får råda mig sjelf, aldrig mer besöka sådana nöjen.“

“Nå, nu hör Magistern sjelf, att jag sade sant. Men hvarföre var Magistern icke med?”

“Af samma skäl, som Mamsell Nanny säger sig icke vidare vilja vara med. De full-

vuxnas dans är nemligen icke en oskyldig barnlek, utan en bacchantisk yra, och kan omöjligen anses oskyldig, då så många passioner dervid sättas i rörelse. Det fagnar mig emellertid rätt mycket att uti Mamsell Nanny hafva en bundsförvandt.“

“Jag är thyvänn en dålig bundsförvandt och så mycket sämre, som jag icke har fullkomligen klart för mig, hvarföre dansnöjet är förkastligt. Min käre Luther har förorsakat mig stort bekymmer, då han i sin predikan öfver bröllopet i Kana rent ut säger: “der det är ortens sed att dansa på bröllop, der dansar jag med“. Bästa hr Magister! hjälp mig för all del ur detta bryderi!“

“Jag skall försöka att få rätt på Ariadne-tråden; men jag tror att Guds ande sjelf är för Mamsell Nanny den bäste Philipplus. Hvad nu angår Doctor Luthers ofta framhafda om-döme, öfver hvilket verldens barn med så stor begärlighet kasta sig för att försvara sitt kära dansnöje, så böjer jag mig i allmänhet villigt för den store reformatorn; men han var dock en menniska han som andra och kunde miss-taga, åtminstone förhastiga sig i en och annan sak, ty han hade mycket att tänka på. Att han häruti misstog sig, det erkänner han sjelf, då han i sina sednare skrifter säger: “Intet pånyttfödt Guds barn älskar och utöfvar en

verldslig dans, änskönt det vore så intaget af andlig fröjd, att det hoppade och dansade, som en David för förbundets ark, och en Johannes i moderlifvet.“ Och jag vill tillägga: lika sant det är, att ingen är ett Guds barn för det han icke dansar, lika sant är det, att ingen dansar, som är ett Guds barn. Men — hvad ligger det då för ondt i dansen? Jo, ganska mycket. Så länge fisken lefver i vattnet, är han nöjd och belåten, men då han tages derut, så sprattlar han och vändas. Så länge menniskan simmar i synden, såsom fisken i vattnet, så varsnar hon ingen fara; men när hon blifvit tagen ur syndavågorne, då först finner hon till sin förskräckelse, huru illa det förut stod till med henne. Ett Guds barn kan icke utan vämjelse åskåda de moderna danserne; ty de väcka till lif människans lägre böjelser, öppna hjertat för verldskärlek och förbereda så småningom samtycke till synden. Vore dansen så oskyldig, som den anses vara, hvarföre dansar man då icke med sitt eget, utan med andra könet? Men för att återkomma till brölloppet i Kana, hvem har sagt, att der dansades? Och om så, tvärtemot vanligheten hos Judarne, varit händelsen, hvem vågar väl påstå, att Jesus och hans lärjungar deltog deruti eller sågo derpå med välbehag? Emellertid har man ansett så väl detta nöje, som

kortspel, theaterbesök och mera städad dryckenskap för "likgiltiga ting", d. v. s. sådana man efter godtycke kan göra eller låta utan samvetets förkränkelse. Men hvad som gäller om det första, gäller ock om de sednare. Och jag är säker på, att våra gamla fäder der inne i salen icke fördrifva tiden med spel eller dryckjom; ty de kunna bättre använda den. Dock, jag har redan talat för länge. Jag vill blott enligt Guds ord anföra de olycksaliga följder, hvartill dessa nöjen kunna föranleda. Låt om oss nemligen tänka på *Israeliternas dans* i öknen omkring guldkalven (2 Moseb. 32 Cap.), *Belzazars gästabud* (Dan. 5 Cap.) och *Herodias' dans*, som kostade Johannes döparen hufvudet (Marc. 6 Cap.); och kommom alltid ihog den herrliga christliga förmaningen: *Allt det J gören med ord eller gerning, det gören allt i Herrans Jesu namm och tacker Gudi och Fadrenom genom honom* (Col. 3: 17)".

Mamsell Nanny var ytterst belåten med Magisterns tal; men Ida satt som på nålar, under det han talade och, när han slutat, yttrade hon: "Åh! det var en förskräcklig syndaflod af ord; men Magistern må säga, hvad han vill, så dansar jag ändock, ty det roar mig obeskripligt."

"Mätte de dagar komma, då Mamsell Ida finner detta nöje mindre angenämt!"

Nu kom Axel in, och samtalet tog en annan vändning.

Sockenherrskaperne.

Vi hafva redan formerat bekantskap med några af dem. På *Smedhamra* bruk bodde brukspatron *Smedberg* med sin fru och trenne barn, en son och tvenne döttrar. Detta bruk hade ett särdeles vackert läge. Det låg nemligen på en täck och ansenlig holme i en större fors, som delade sig i 2:ne grenar. Vid öfra ändan af holmen var karaktersbyggnaden uppförd, så att den på 3:ne sidor omgafs af forsens, såsom Ida redan anmärkt. Nedanför byggningen voro vackra trädgårdar och parkanläggningar. Smedjorna, masugnar m. m. lågo längre ned. På ömse sidor om forsens begge armar såg man snygga arbetarebostäder, hvilka tittade fram mellan löfskogen, och längre bort den för bruksdriften så outhärliga barrskogen. Brukspatronen och hans fru voro mycket aktade och ansedda inom församlingen. Dertill bidrog i betydlig mån deras lyckliga ekonomiska ställning; men derjemte utmärkte de sig för huld omvårdnad om bruksfolket, stor gifmildhet mot de fattige och framför allt en sann gudsfuktan. Hvarje morgon och afton höll patronen

bönestunder med bruksfolket, hvilka, såsom han redan nämnt, flitigt besöktes. Af barnen var *Nanny* äldst och utmärkt för ett stilla, anspråkslöst väsende, samt en allvarlig Mariaomsorg om det ena nödvändiga; *Ida* deremot var af ett häftigt och stolt lynne och med hela sin själ fästad vid verlden och dess bullrande nöjen. För öfrigt hade begge flickorna ett ganska fördelaktigt utseende — *Nanny* var blond, *Ida* brunett. *Axel* var yngst af barnen och liknade mest syster *Ida* till lynnet, men var ännu häftigare och oregerligare. Han studerade vid högre elementarläroverket i X. och hade nu kommit hem från höstterminen. I fall han följande vårtermin kunde taga afgangsexamen, var meningen att han hösten derpå skulle resa till akademien. Som han var ende sonen och derföre en riktig morsgris, hade han blifvit väl mycket bortklemad. Studierne utgjorde också ej hans svaga, eller rättare sagdt starka sida; och nu begagnade han ferierna för att ströfva omkring på jagt och andra nöjen och för öfrigt — göra ingen ting.

Med Prosten och Magister *Blid* hafve vi också gjort bekantskap och något så när lärt känna dem. Prosten hade icke flere barn, sedan han mistat en älsklig dotter i yngre åren; hvilken förlust gick både honom och prostinnan djupt till sinnes. Han hade under sin första

tjenstetid varit en väldig lagpredikant; men sedan hans älskling dog, började han med mera allvar söka sin tröst i Evangelium, och fann den äfven; ty *den som söker, han finner*. Magistern hade alltid haft modrens milda lynne och redan i unga åren blifvit stämd till en allvarlig omtanka om sin själs frälsning. Vid akademien fick denna själsrigtning ännu mera näring, då han afhörde de andligt sinnade lärarne i theologiska fakulteten och hade tillfälle att umgås med åtskilliga yngre trosbröder, så att han alltmer och mer tillväxte i nåden och vårs Herras Jesu Christi kunskap. När han sedermera efter väl genomgångna examina och ordination blef fadrens biträde, inverkade hans sant christliga predikningar jemte ett stilla allvarligt väsende icke obetydligt på fadren, så att äfven denne blef fullkomligt vunnen för den goda saken.

På säteriet *Stjernarp* bodde baron *Lindorm* med sin friherrinna och 2:ne barn, sonen löjtnant *Herrman* och en yngre dotter *Amanda*. Baronen hade för längesedan tagit afsked ur krigstjensten såsom ryttmästare och slagit sig till ro på sin egendom. Denna egendom var väl icke synnerligen stor, men tillräcklig att med ett klokt och sparsamt lefnadssätt underhålla familjen. Som stället icke låg särdeles långt från närmaste stad, reste herrskapet ofta

dit på bjudningar och nöjen och såg lika ofta stadens förnämsta familjer hos sig. Vid sådana tillfällen voro vanligtvis prostens och brukspatronens bjudna, ehuru de sällan infunno sig, utom Mamsell Ida, som då upplefde sina sällaste dagar. Det gick några år friskt undan på detta sätt; men det beständiga främmandet och sonens högst kostsamma lefnadsätt började så småningom medtaga tillgångarne, så att baronen ville draga in på staten; men friherrinnan mente, att de icke, utan att allt för mycket nedsätta sig i allmänna omdömet, kunde förändra lefnadsätt. Af naturen voro ock begge två stolta och högdragua, men nöden plägar böja sinnet. Också blefvo efterhand icke blott deras stolta sinnen något nedstämda, utan äfven bjudningarne mindre talrika. Vid den tidpunkt vår berättelse börjar hade förhållandet till det förmögna brukspatronshuset blifvit mera intimt, i synnerhet sedan löjtnanten börjat göra sin kur hos den vackra Ida.

I yttersta ändan af *Skogtomta* pastorat låg en större landtegendom *Näs*, hvilken fått sitt namn deraf, att den var belägen på ett näs i en större sjö. Dock var det endast hufvudbyggnaden med flyglar och uthus, som låg inom näset; ty de dertill hörande egorne sträckte sig vida omkring inåt landet. Innehafvaren af

detta herresäte hette *Englund*, och hade genom gifte kommit i besittning deraf. Född af ringa och fattiga föräldrar var det endast genom stor försakelse, träget arbete och utmärkta själsgåfvor som han kunde sträfva sig fram vid skolan och akademien. Efter vunnen ordination blef han missiverad såsom biträde till kyrkoherden i det pastorat, hvilket gränsade intill Näs. Snart ådrog sig den unge predikanten stor uppmärksamhet genom särdeles lyckliga predikogåfvor och varm nitälskan för Christi rike. Från när och fjerran strömmade folk att höra den unge utmärkte läraren, hvilken blef ett redskap i Herrans hand att väcka många själar till besinning. Bland dessa var äfven dottren till förre egaren af Näs. Hon var alldeles förtjust i den unge läraren och snart uppstod ett förtroligare förhållande dem emellan. I början var fadren, en gammal enkling, på det högsta emot denna förening, men lät omsider af dottrens böner och tårar öfvertala sig att lemna sitt bifall. De blefvo alltså vigda, och, när fadren kort derefter lmnade detta jordiska, ärfde dottren, som var enda barnet, hela den stora egendomen. Englund, som jemte sina bättre egenskaper innehade en god portion stolthet, hade visat trots och uppstudsighet emot Domkapitlet och derföre blifvit suspenderad på ett halft år. Upp-

bragdt häröfver och numera försatt i en oberoende ekonomisk ställning, tog han afsked från prestebetet och satte sig i ro på Näs. Här fortsatte han till en början sin verksamhet för Guds rike, i det han ofta under veckan och alltid på Söndagarne höll bibelförklaringar, hvilka besöktes icke blott af godsets folk, utan äfven af talrika från flere kringliggande församlingar tillströmmande åhörare. Så till vida var allt godt och väl; men efterhand öppnade han sitt hus för kringvandrande kolportörer, äfven om de hyllade baptistiska åsigter — ja till och med mormoner blefvo ej bortvisade. Som Prosten och Brukspatronen icke kunde gilla ett sådant förhållande, drogo de sig helt och hållet från hans umgänge. När härtill kom, att han begynte både muntligen och skriftligen öppet förklara sitt förakt för kyrkan, som han kallade den babyloniska skökan, och med de gröfsta oqvädingsord öfverhölja det derinom tjenstgörande presterskapet, så finne vi honom, vid tidpunkten för vår berättelse, på en farlig afväg till separatism, hvilken, såsom vi framdeles skola erfara, fick en ganska snöplig ända-lykt.

Vi hafva nu utkastat grundritningen till sockenherrskapernas karakteristik och få tillfälle att under berättelsens gång ifylla detaljerne.

Stormen.

“Bevara mig väl, så du ser ut, kära Axel! Blodig, sönderrifven, nedsölad! Hå, det var förskräckligt! Hvar i all verlden har du varit? För all del visa dig icke för pappa och mamma, sådan du nu är. Du kunde skrämma slag på dem; utan kom, så skola vi smyga oss opp på din kammare, att du må kunna blifva rentvättad och sen komma i säng.” Så talade Ida, då hon mötte honom i förstugan och fick vid lyktans sken se, huru han såg ut; och Nanny, som straxt derefter kom ut för att gå i köket, följde dem opp på rummet. Under tiden talte brodern något oredigt om, huru han i mörkret fallit omkull i ett dike och gjort sig illa, men ville till en början icke ut med hela sanningen. Först sedan han kommit i säng, berättade han för dem omständligt hela förloppet, med begäran likväl att icke tala om det för föräldrarne.

Då Ida kom ned i hvardagsrummet (Nanny hade gått i köket), yttrade fadren:

“Men har du intet sett till Axel? Hvar kan han hålla hus så sent? Klockan är ju nära åtta på aftonen och det är kolmörkt ute. Han plär likväl icke dröja så länge. Mätte icke något hafva händt honom!”

“Axel är redan hemma, sade Ida; men

han kände sig icke fullt frisk, hvarföre han önskade lägga sig.“

“Hvad för slag? Hvad har händt?“ ropade pappa och mamma på en gång och skyndade opp på kammaren. Der låg vår Axel med flere betydliga skråmor i ansigtet, hvilka ännu blödde. När mamma fick se detta och de smutsiga och sönderrifna kläderne, blef hon alldeles utom sig och ropade: “kära Axel, hvad har händt? Du är väl icke alldeles sönderkrossad, mitt söta barn!“

Emellertid lät patronen genast hämta bruksläkaren. Sedan denne undersökt såren och förbundit dem, yttrade han, att det icke hade någon fara, men att unge herrn hade en lindrig feber, så att han väl några dagar fick hålla sig inne och vid sängen. Bäst som detta försiggick, kom ett bud från en af smederne, att en karl, farligt sårad, blifvit inburen i hans stuga och att doktorn för all del skulle skynda till hans hjälp. Läkaren aflägsnade sig genast, och medan han besöker den nye patienten, vilje vi begagna tiden för att höra efter, huru Axel förtäljde sitt missöde. Men som han icke vågade ut med hela sanningen, är det bäst att först som sist i sammanhang omtala hela uppträdet, sådant han berättade det för systrarne (och desse sedermera, i parentes sagdt, för fadren).

Unge herrn hade efter vanligheten tidigt på morgonen gått ut på jagt. Han ströfvade vida omkring utan att finna något villebråd. Då han på eftermiddagen skulle begifva sig hem, kände han sig så trött och hungrig, att han beslöt gå in på ett värdshus vid vägen för att hvila sig och få sig litet mat. Hur det var, så kom han att dröja der något längre än ämnadt var, så att det hann blifva alldeles nedmörkt. Också tog han väl mycket till bästa af det bayerska ölet, så att han i ett något upprymdt tillstånd lemnade värdshuset. Han hade ännu ett godt stycke hem och bäst han gick och fantiserade, mötte han ett par bönder, hvilka, att sluta af deras stojande, voro något ankomna och på hans tillsägelse icke ville hålla åt sidan på den smala vägen; hvarföre han blef nedkörd i ett dike och der gjorde sig illa. I högsta grad förargad öfver sitt missöde, afsköt han sin bössa på vinst och förlust med den påföljd, att hästarne skyggade åt sidan och vagnen stjelpte. Utan att vidare fråga efter hur det gick, fortsatte unge herrn sin väg hemåt i mörkret och smutsen.

Emellertid blef den ene bonden liggande vid vägen och sedan den andre fått vagnen till rätta och upphjelpst den fallne kamraten, körde han till en af smedbyggingarne och bar in honom der i ett sanslöst tillstånd.

Då bruksläkaren morgonen derpå besökte patronen, frågade denne sednare:

“Nåh! Hur var det med den sjuke mannen?”

“Jag kommer just derifrån, och det står rätt illa till med honom; dock tror jag ej, att någon fara är för lifvet.”

“Är han så illa deran?”

“Ja, utom det att han har ett djupt hål i hufvudet, synbarligen förorsakadt af fall mot en sten, plockade jag ock ut några hagel ur högra armen.”

“Hvasa? Tänk om han ligger och dör! Det vore förskräckligt.”

“Åh nej, så farligt är det väl icke; men nog drar det ut på tiden med hans tillfrisknande.”

“Herre Gud! vi suto i godan ro, och sådan oro kommer uppå. Dock vill jag ej klaga. Mätte hända att denna förskräckliga oförsigtighet kan något stäfja den ostyrige gossen!”

Axel hade haft en svår natt. Orediga, förfärliga drömmar störde alltjemt hans sömn; och när han om morgonen vaknade till fullkomlig sans, yttrade han till sin mor, som satt vid sängen: “Hvad jag sofvit oroligt! Jag undrar just, hur det är med den sjuke karlen.”

Mamma, som icke kände till verkliga förhållandet, sökte lugna honom; men en förskräcklig oro plågade honom. I detsamma kom fadren in: "Kära barn! hvad har du gjort? Huru kunde du vara så oförsigtig?" "Vet pappa, huru det står till med den sjuke mannen?" "Ja doktorn var här nyss och berättade att han tagit ut flere hagel ur hans högra arm." En dödsblekhet bredde sig ut öfver sonens ansigte. "Så gick det då, som jag fruktat; gud nåde mig!" och nu begynte han bitterligen gråta. I det tillstånd han nu befann sig, ville fadren ej vidare oroa honom, utan gick sin väg; men Mamma sökte gjuta litet tröstebalsam på det svidande hjertesåret. "Ja, men tänk om meniskan dör! Hvad skall det blifva af mig? Ack den som finge tala vid doktorn!" — I detsamma kom just doktorn opp för att se efter patienten och upprepade hvad han sagt till patronen. Detta lugnade något den orolige ynglingen.

Brukspatronen hade emellertid gått ner till smedbyggningen för att sjelf se efter, hur det var med den sjuke och lofvade besörja all omkostnad under sjukdomen. Vid hemkomsten träffade han den andre bonden, hvilken högligen beskärmade sig öfver unge herrns förhållande och hotade till och med att anställa rättegång. Men då patronen sade sig förmena, att skottet icke blifvit aflossadt i afsigt att

skada, och att hans son blifvit först förfördelad, så begynte bonden gifva med sig; och sedan den sårade efter några veckors förlopp blifvit så återställd, att han kunde anträda hemresan och dervid af patronen rikligen vedergäldes, så afstannade hela saken.

Flickorna hade sins emellan kommit öfverens att turvis vara uppe hos brodern. När turen en gång föll på Nanny, yttrade hon:

“Näh, kära Axel! Tänk om den sårade mannen hade dödt och du befunnits hafva vållat hans död, hur tror du, att det då hade gått dig?”

“Jo, jag hade väl blifvit häktad och fått fri bostad för en god del af mitt lif, kanske hela.”

“Kära Axel! hur kan du så skämtsamt och likgiltigt behandla en så allvarsam sak? Först och främst, huru hade det väl gått denne mannen, om han i sitt halfrusiga tillstånd fallit i lefvande Guds händer? Och för det andra, hvilken sorg och bedröfvelse hade du icke förorsakat våra goda föräldrar och oss, om du i lindrigaste fall blifvit dömd till ett långvarigt fängelsestraff?”

“Ja, du säger något — och jag vill tacka Herren, att han afvändt en sådan olycka!”

“Rätt så! men kan du ock tacka Herren?”

Eller tror du, att han med välbehag tager emot tack och lof från en oomvänd menniskas läppar?"

"Si så! Vill du nu börja predika för mig igen? Är det ej nog, att detta obehagliga upptråde stängt mig inne för flere dagar, och att jag är hjertligen bedröfvad öfver min, jag medger det, oförlätliga oförsigtighet? Skall jag derjemte tvingas att afhöra en bot- och bättringspredikan?"

"Du kallade din handling en oförlätlig oförsigtighet; och det är väl det lindrigaste ordet. Du ser nu, hvarthän ditt obändiga sinne kunnat föra dig, om icke Herren i sin barmhertighet afvändt faran. *Föraktar du ännu hans godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds mildhet lockar dig till bättring?*"

"Kära syster! Inga moralkakor! De äro förspilda på mig. Låtom oss i stället tala om den stundande Julen och dess nöjen, om hvilka jag hoppas få vara med!"

"Ack! du är alltför hård, då icke en gång den öfverståndna förskräckliga stormen kunnat utöfva någon verkan på ditt sofvande samvete! Men så är det: *du slår dem, Herre, och de känna intet; du plågar dem, men de bättra sig intet; de hafva ett ansigte hårdare än sten, och vilja icke omvända sig.* — Du talar om Julen. Ja, han kommer snart, och

väl dem, som kunna värdigt fira denna välsignade högtid! Om de verldsliga nöjen, hvilka derunder thy värr komma att vankas, må du tala med Ida, eller helst icke tala. Jag åtminstone ämnar icke taga någon del i dem“.

Så styf och otillgänglig unge herr Axel visade sig under samtalet med Nanny, så hade likväl den öfverståndna stormen djupt skakat hans invertes menniska, och han kände verkligen styng i sitt hjerta; men det gick här, såsom det thyvärr vanligtvis går, att de goda rörelserna utplånades af verldssinnets vågor, liksom den fåra, skeppet plöjer i hafvet, lätt utjemnas af böljorna.

Julen.

Julen kom, denna af alla så väl Guds, som verldens barn, dock af olika skäl, så efterlängtade högtid. Guds barn längta efter denna välsignade högtid för att derunder fira minnet af det största under, den saligaste tilldragelse, den herrligaste gåfva. Kring barnet i krubban hvälfva sig alla deras tankar. Herdarne i Bethlehemsängden, Englabebådelsen om Frälsarens födelse, Englasången — allt manar till den saligaste fröjd. Men äfven verldens barn längta efter denna högtid för de nöjens och förlustelsers skull, som då pläga strömma till i fullt mått.

På Juldagens eftermiddag var allt bruksfolket uppbudet till brukspatronens för att höra en bibelförklaring af Magister Blid och sedan med familjen i stillhet och lugn tillbringa aftonen. Många voro de, som hjertligen fröjdade sig åt detta sätt att fira eftermiddagen på denna stora högtidsdag, sedan de på morgonen och förmiddagen blifvit uppbyggda i Herrans hus och tempel. Endast Axel, som nu tillfrisknat, och Ida funno det enformigt och tråkigt. Deras tankar sysselsatte sig i stället med den stundande balen på Stjernarp, som var utsatt till tredjedag Jul och dit de jemte sockenherrskaperne voro bjudna. Tredje dagen kom; och som brukspatronen och frun icke kunde förebära något giltigt förhinder, och det dessutom var ypperligt slädföre, så tågade de åstad jemte Axel och Ida; men Nanny kunde ej förmås att följa med. I stället begaf hon sig till en by i granskapet, der Magister Blid blifvit anmodad att hålla en bönestund; och de flesta af bruksfolket följde med henne. Magistern var väl bjuden också jemte föräldrarne; men han gjorde sin ursäkt, så mycket antagligare, som han på eftermiddagen måste fara på sjukbesök. Hans föräldrar deremot ansågo sig skyldiga att hörsamma bjudningen.

På Stjernarp stod glädjen, liksom dammet högt i taket. En stor mängd stadsboar voro utbjudna, så att den ansenliga byggningen

knappast kunde rymma alla gästerna. Baronen och friherrinnan voro charmanta, och löjtnant Herrman uppbjöd all sin förmåga för att göra tillställningen ytterst treflig. Också voro Axel och Ida öfverlyckliga; men brukspatronen såg icke med särdeles välbehag det förtroliga förhållandet emellan Herrman och Ida, hvilket de icke förmådde dölja; ty han hyste en viss vedervilja för den slösaktige och utsväfvande löjtnanten. Också hade han i öfrigt ganska tråkigt, när han hvarken deltog i spel eller dryckjom; hvarföre han, då klockan led emot nio, tog sin matts ur skolan och reste hem, sedan han tillsagt sin gumma att stadna kvar och hafva ett vaksamt öga på barnen. När han kom hem, var Nanny ännu oppe och beskref, huru roligt hon haft på den herrliga bibelstunden, dervid Magistern förehaft den gamla texten på tredjedag Jul (Joh. 21: 19—25).

Omsider dukades borden på Stjernarp; men som välfägnaden råkade att icke vara noga afpassad efter gästernas antal, så gick en och annan, som icke höll sig framme, med temligen tom mage från supéen. Derefter började dansen å nyo och slutade icke förr än det begynte dagas.

Sömniga, utmattade och uthungrade, men alldeles förtjusta kommo Axel och Ida hem med Mamma, och det första de gjorde var att taga sig ett bastant mål och sedan krypa till

kojs. Mamma var alldeles utledsen vid sitt nattvak och aflofvade att nånsin mer bevista en sådan tillställning. — När ungherrskapet framemot aftonen sofvit ut och kom ner i hvardagsrummet, der Nanny satt och läste i en andlig bok, ville de börja på att beskrifva, huru roligt de haft; men hon undanbad sig detta nöje och gick ifrån dem, så att de fingo endast sinsemellan upplifva minnet af de njutningsrika stunderna. Stackars barn! Och stackars alla, som finna behag i dessa fåfängliga nöjen!

Oaktadt Axels och Idas temligen otvetydigt uttalade önskan att få ett dansnöje på Smedhamra, satte dock pappa p derför; men bjöd sockenherrskaperne på middag Nyårsdagen, hvar på de efter intaget kaffe och thé aftroppade hvar och en till sitt.

Det är ändock både oförlätligt och förskräckligt, att de störste högtiderna på året vanligtvis äro de störste syndadagarne. — Väl kan det vara vackert nog att julafton och äfven nyårsafton gifva hvarandra julklappar. Dock skulle denna plägsed bättre hafva sin plats vid trettandedagstiden, då de vise män af Österlandena framburo sina häfvor till den nyfödde Judakonungen; ty troligtvis är det till en stor del af denna anledning plägseden uppkommit. Men den bästa julgåfva vi kunna frambära är likväl, om vi gifve vårt hjerta till den dyre Frälsaren; och göre vi det, då är det i och

med detsamma slut på deltagandet i de många världsliga upptågen och förlustelserna under denna stora högtid.

Ljus och mörker.

Hur det var, hade unge herr Axel efter det öfverståndna äfventyret blifvit litet stillare och höll sig mera hemma. Han lade sig ock med mera flit på studierna, så att han utan svårighet gick igenom sin afgangsexamen. Om hösten for han till Upsala för att läsa på bergsexamen, hvilken fadren önskade han skulle taga för att sedermera blifva hans biträde på Smedhamra. Men ung och yster som han var, och alltid försedd med full kassa, blef han snart indragen i glada bröders sällskap och drack alltför djupt och begärligt ur nöjets bägare. Så hade första terminen gått förbi, utan att han egentligen befattat sig med några studier; ty källarlifvet hade så bemäktigat sig hans sinne, att han icke trifdes utan i sus och dus. En äldre student af hans landsmän, som kände till hans föräldrar och tyckte det vara synd om den unge kamraten, beslöt därför att vid tillfälle tala förnuft med honom.

“Kära bror Smedberg! Hur går det med din läsning? Du måtte väl icke tro, att du kommit hit blott för att roa dig. Hur kan du försvara ditt lefnadssätt inför dig sjelf och dina

goda och fromma föräldrar? Det är både för deras och din egen skull jag gör dig dessa frågor.“

“Åh! broder *Löwenhard*, pappa är rik och må väl punga ut med styfrarne. Och om jag också icke tager någon examen, så får jag ändå fullt opp att lefva af, när han en gång lemnar denna verlden.“

“Hvilket oförståndigt och ohöfviskt tal! Tror du, att äfven den största rikedom förslår i längden till ett sådant lefnadssätt du för. Så länge din pappa lefver, kan det väl gå för sig; men skulle han falla ifrån, så blir du snart en gående tiggare.“

“Den rike brukspatronen Smedbergs son en tiggare! Det är blanka omöjligheten. Och dessutom, hvad har du att göra med mina affärer? Jag är student — jag är fri och ämnar lefva, som mig lyster.“

“Du fri? Nej, du är, om någon, bunden i syndens fjettrar. Ja, du är en värre fånge än de, som sitta i cellfångelserna. Eller tror du, att en människa är fri, som ovillkorligen måste lyda lustarne, när helst de befalla henne att tillfredsställa dem?“

“Bevars, hvad du moraliserar! Du är väl icke min informator heller; och jag undanbeder mig dylika föreläsningar. Fri kallar jag den, som kan handla såsom han behagar, och dermed punkt.“

“Nej! vi få icke sätta punkt der, utan i stället frågetecken. Och jag åtager mig bevisa, att den, som handlar efter godtycke, är den störste slaf, ja värre än någon slaf i de gamle amerikanska sydstaterne. Ty hvilken är fri? Den som kan beherrska sig sjelf. Men detta kunne vi icke af oss sjelfve, utan dertill fordras en högre kraft — och hvarföre icke först som sist säga det: endast *den Sonen gjort fri, han är rättsligen fri*. Dessa och många, många andra Guds ord har du fått höra i dina fromma föräldrars hus; men huru har du tagit vara på dem? Du har rusat fram såsom en vild häst i striden, och är på god väg att störta dig i ett bottenlöst förderf. *Käre! håll dock en gång stilla och löp icke så oförvägen!*“

“Det var en faslig predikant! Du är ju en riktig läsare; och sådant folk är bäst att akta sig för. Men jag upprepar ännu en gång; med hvad rättighet förehåller du mig allt detta?”

“Med den rättighet, som hvarje christen har att varna och förmana den felande. För öfrigt må du kalla mig hvad du behagar. Visst är det, att Christi kärlek drifvit mig till detta steg; och jag hoppas till honom, som är sjelfva kärleken, att han låter mina välmenta ord icke falla på jorden, äfven om de skulle synas falla på ett hälleberg. Och nu farväl med dig!”

När Löwenhard gått sin väg, var harm och förtrytelse den första känsla, som intog

Axel. Men då han noggrannare genomgick för sig sjelf deras samtal, och hurusom Löwenhard derunder kommit att nämna det fromma föräldrahuset, så började så småningom minnet uppvakna af de der framlefdä dagarne och de många goda lärdomar han der fått höra. Stynget var gifvet — och när stallbröderna nästa gång ville hafva honom ut med sig, så förebar han opasslighet och stadsnade hemma. Flere dagar plågades han förskräckligt af tankan uppå, huru oförsvarligt han använt sin tid vid akademien och beslöt att helt och hållet förändra sitt lefnadssätt. Men si! han arbetade i egen kraft och derföre kunde icke beslutet vinna någon varaktig framgång. Ja, återfallet blef här, thy värr, såsom vanligtvis, ännu djupare. Men då han en gång efter en i sus och dus tillbringad natt vaknade framåt middagen, kände han sig ovanligt orolig och förbannade i sitt sinne de stallbröder, hvilka återigen ledt honom in i förderfvet. Han tänkte på Löwenhard med mindre missnöje än förut — ja han till och med ansåg, att han var den ende, som kunde rädda honom; och på aftonen gick han ätt besöka honom.

“Kära bror! hvad skall jag göra? Jag är så djupt fallen, att jag icke kan resa mig upp. Jag ville så gerna blifva en annan och bättre menniska; men en olycksalig syndalust håller mig i sina fjettrar. Käre, hjälp mig att öfvervinna mig sjelf!”

“Jag är thyvärr en dålig hjälpare, käre vän; men jag vet en, som bättre är och säkert kan hjälpa dig. Emellertid måste först de gröfre hindren undanrödjas. Så länge du bor för dig sjelf, hafva alltid skalkarne bättre tillfälle att locka dig. Kom därför och bo hos mig en tid bortåt, till dess sinnet blir mera afvandt från frestelserna. Mätte hända kunde jag dervid vara dig till någon nytta.“

Sagdt och gjordt. Axel flyttade till Löwenhard; och som denne sednare hade stort anseende ibland kamraterne, och Axels förra stallbröder icke gerna helsade på den allvarsamme Löwenhard, så fingo de vara i frid. Emellertid hade han nu godt tillfälle att ofta samtala med Axel om det ena nödvändiga och fann alltid öppna öron. Axel blef en annan människa — begynte flitigt studera och försummade intet tillfälle att höra Guds ord förkunnas af redliga lärare. Han blef ock en gerna sedd deltagare i de sammankomster, som andligt sinnade studenter 2:ne gånger i veckan höllo för att uppbygga sig af ordet; och omsider bléf den arme fången fri — rättsligen fri i Christo Jesu.

På sednare tiden hade föräldrarne haft hugneliga bref från honom, och en dag öfverraskade han dem med den glada tidningen, att han nu fått den saliga förvissningen om sitt barnaskap i Christo. I svaret på detta bref bådo de honom komma hem på sommaren till

Idas bröllopp med löjtnant Lindorm. — Efter tredjedagsbalen hade nemligen löjtnanten varit en trägen gäst på Smedhamra; och då föräldrarne hvarken med godo eller ondo kunde afhålla sin dotter ifrån detta parti, gåfvo de omsider, ehuru med svidande hjertan, sitt bifall härtill.

Vid midsommartiden for Axel hem. Med huru olika känslor återsåg han icke nu sitt fädernehem! Allting var visserligen der på det gamla viset; men han sjelf var helt och hållet förändrad. Nanny och han hade flitigt brevexlat med hvarandra den sednare tiden — och nu var återseendet så mycket ljufvare. Axel hade vuxit till så väl till sin utvärtas som invärtas menniska. Ett mildt och stilla allvar låg utbredt öfver hela hans väsende. Många herrliga stunder hade de tillsamman under loppet af sommaren både i hemmet och i prostgården.

Sedan brölloppet var förbi, reste Axel tillbaka till Upsala med den fasta föresats att icke återvända hem förrän han tagit sin examen — och Ida följde med sin man till Stjernarp. Gamle baronen hade nu öfverlemnadt förvaltningen af egendomen till sin son; men Herrman var ingen hushållare. Med sin unga fru besökte han ofta staden och var med på alla nöjen och tillställningar — och ofta sågo de främmande hos sig på Stjernarp, så att knapt hade ett år gått till ända, förrän alla hans tillgångar voro medtagna, oaktadt allt det under-

stöd han både såsom gäfvä och lån erhållit af svärfadren. Slutligen begick han ock, för att i det längsta hålla sig uppe, den grofva förseelsen att förfalska ett lånedokument, så att han måste hålla sig undan. — Då posten en dag kom från Stockholm, innehöll den bref från honom och Ida med den smärtsamma underrettelsen, att de samma dag skulle gå ombord för att fara öfver till Amerika, och med hjertliga böner om förlåtelse för det tagna oundvikliga steget. Dessa bref väckte naturligtvis stor sorg och bedröfvelse både på Smedhamra och Stjernarp, men det skedda kunde ej ändras; ty redan gungade de unga tu på hafvet till den nya verlden.

Solsken.

Trenne år hade nu förflutit sedan Axels sista resa till Upsala — och en vacker dag anlände han till Smedhamra efter väl genomgången bergsexamen. Till följd af den ekonomiska förlägenhet, som löjtnant Herrmans miss-hushållning ådragit gamle baronen, måste Stjernarp omsider gå under klubban; och brukspatronen, som hade stor inteckning i gården, hade nödgats inropa den. När nu sonen kom hem, frågade fadren honom, om han icke skulle hafva lust att öfvertaga förvaltningen af egendomen. Axel ursäktade sig väl till en början dels med

sin ungdom, dels sin oerfarenhet i landtbruk; men då fadren lofvade skaffa honom en skicklig rättare, som gått igenom landtbruksskola, så gaf han omsider efter för sin faders önskan.

De gamle på Stjernarp voro nu alldeles nedtryckta af bekymmer dels öfver sonens bortresa, dels ock öfver den svåra ekonomiska ställning, hvaruti de befunno sig. Men då Axel tillträdde egendomen, intalade han dem friskt mod, upplät ena våningen till deras fria begagnande och utbad sig såsom en ynnest att de ville hålla till godo med att spisa vid hans bord. — Unga fröken Amanda hade, sedan vi sist omnämnde henne, vuxit opp till en älsklig flicka både i andligt och lekamligt afseende. Hon var nu fyllda 17 år och hade året förut blifvit konfirmerad efter förutgången undervisning af Magister Blid. Under sin nattvardsläsning hade hennes unga hjerta blifvit fattadt af Guds ande, och den sunda andliga spis, hon derunder erhållit, hade befrämjat hennes tillväxt i Jesu Christi kunskap, så att hon blifvit väl ett spädt, men älskligt nådebarn.

Straxt efter sin ditflyttning begynte Axel dagligen hålla bönestunder med sitt folk och anmodade esomoftast Magistern att uppbygga sig och sitt folk med bibelförklaringar. Till en början tyckte väl gamle baronens detta vara en onödig nyhet; men så småningom deltogo äfven de deruti och funno sig omsider

dermed ganska belåtna. Amanda var öfverlycklig, och hennes ungdomsfriska christendom bidrog ej obetydligt att böja föräldrarnes hjertan och vinna dem åt Herren. Axel fann sin ställning ganska angenäm, i synnerhet genom umgänget med den älskvärda Amanda. Tätta besök gjorde han ock på Smedhamra, och i synnerhet Nanny var numera ofta på Stjernarp. Omsider blefvo Axel och Amanda förlofvade och tillbragte herrliga solskensdagar i hvarandras sällskap.

Men hur gick det med Magistern och Nanny? frågar du, benägne läsare. Prosten började bli gammal och öfverlemnade med Domkapitlets begifvande pastoralvården till sin son. Dennes milda blygsamhet afhöll honom länge ifrån dristigheten att af den rike brukspatronen begära dottrens hand; men som egaren till Stjernarp hade jus patronatus, och han således med säkerhet kunde påräkna kallelse till pastoratet efter fadren, så trodde han sig kunna våga sig fram med sin begäran, emot hvilken hvarken föräldrarne eller Nanny hade något att invända.

Efter ett års förlopp sammanvigde prosten Blid 2:ne lyckliga brudpar i Skogtomta kyrka.

Affallet.

Vi hafva i det föregående med några ord antydt den farliga afväg till separatism, hvarpå patron Englund på Näs befann sig. Förakt

för den kyrka, inom hvilken han blifvit född och uppfödd och hat till det embete han en gång beklädt voro mäktiga driffjedrar till det fall frestaren här förberedde. När härtill kom, att han pöste opp af andligt högmod, och att förnuftet hos honom började draga sig undan trons lydnad och på egen hand vilja förklara det oförklarligaste af allt — sakramenternes hemlighet, så hade den gamle ormen här ett lättare spel än med våra första föräldrar. Hvad var nemligen nu naturligare än att anse barn-dopet för orimligt? Ty, sade förnuftet, huru kan det späda medvetlösa barnet komma till tron? Och tron måste ju vara den hand, hvar-med den herrliga gåfvan, döpelsenåden, skall emottagas. Ja, det är ju klart som dagen, att endast den till fullt medvetande vaknade menniskan kan med välsignelse för sig låta sig döpas. Derföre — ja derföre är baptismen den enda rätta läran; och derföre blef ock vår man baptist.

O! huru blindt förnuftet, sig sjelft lemnadt, ändock är i andliga ting! Är då icke barnet emottagligt för intryck? Vi höre ju, huru det gråter af smärta; vi se, huru det ler af fröjd; och Guds ande, som har sin verkstad i det aldrahemligaste, i människohjertats djup, och verkar så mycket kraftigare, ju mindre motstånd han röner — han skulle icke kunna verka i barnens hjertan? Hvar är gränsen för

hans hemlighetsfulla verksamhet? — Stig ner, förnuft, från dina inbillade höjder och fall ned i stoftet! Känn och erkänn din fullkomliga oförmåga att tränga inom det andliga området! Och låt det stora, välsignerika undret, liksom alla Herrans under, få vara, såsom det är, en verklighet — det undret nemligen, att de späda barnen blifva genom döpelsen arfvingar till det eviga lifvet!

Sedan vår man helt och hållet öfvergått till baptismen, verkade han oafslätligt för denna villolära och uppehöll sig långa tiderna i hufvudstaden för att understödja det derstädes sig alltmer och mer utbredande baptistsällskapet dels genom skrifers utgifvande, dels genom kolportörers utsändande — allt på egen bekostnad. Han trodde nemligen, att hans stora förmögenhet aldrig skulle kunna taga slut, och därför öste han ut penningar med fulla händer. Men Herren straffar affällingar redan här i tiden. Redan hade Herren af hans fem barn nästan på en gång ryckt bort trenne söner, och nu, under det han med sin hustru och de tvenne återstående barnen uppehöll sig i hufvudstaden, nedbrann hela den slottslika mangårdsbyggningen på Näs med alla deruti förvarade dyrbara saker. Men han lät icke Herrans straff lända sig till varning. I stället gick han ännu ett steg längre i förhärdelse. Det andliga lifvet var slocknadt, och det köttsliga sinnet återtog

sitt länge förlorade öfvervälde. En afton visade han sig på stora theatern med en beryktad dam, som blifvit hans andra hustru; ty mannen hade blifvit — mormon. Märkligt var, att hans första beskedliga hustru, som hjertligt älskade sin man och var van att i honom se ett mönster uti allt, härvid så lät förblinda sig af hans tal, att hon gillade detta hans beteende. Dock öppnade Herren sedermera hennes ögon; men först då hennes man nödgats afträda sin egendom och hon med sina två barn, hvilka hon behållit hos sig, hade råkat i den djupaste fattigdom.

O! J, som så lätt låten förleda er att affalla från den rena evangeliska läran, speglen er i denne olycklige mannens exempel och insen, hvarthän det slutligen leder! Men icke enstaka står detta exempel; utan flere, hvilka likasom han börjat i andanom, hafva lyktat i köttet, *efter de icke kunnat lida helsosam lärdom, utan efter sina egna lustar samlat sig lärare, efter dem kiliat i öronen, och vändt sina öron från sanningen och vändt sig till fabler.*

Återseendet.

En höstafton, då det regnade och stormade förfärligt, satt brukspatronen och hans gumma vid en treflig brasa och språkades vid. "Det är dock bra ensligt för oss gamle, sade

han bland annat, att sitta så här för oss sjelfve! Jag kan just undra, hur det är med vår stackars Ida, från hvilken vi icke fått någon under rättelse, ända sen hon for åstad. Stackars barn! — Hu hvad det regnar och stormar! Jag beklagar dem som nu nödgas vara ute på vägar och stigar. Tyst! skällde inte Kastor, eller var det vinden, som tjöt? Nej, bestämdt körde någon in på gården. Jag får lof se efter, hvem det kan vara, som är ute i detta herrans väder“.

Då han kom ut i förstugan, hvem möter han? — “Mitt stackars barn, är det du, som äntligen en gång kommer tillbaka?”

“Ack nej, jag är icke värdig att träda in i detta hem, som jag en gång satte så litet värde på.“

“Kom blott! Hvad Mamma skall blifva glad! Si här, mor, har jag med mig den oväntade, men efterlängtade gästen, om hvilken vi nyss talte.“

“O! min mor!“

“O! min dotter!“

Strida runno tårarne utför Idas kinder; men äfven de gamle fälde glädjetårar. Fader och moder togo henne ömsom i famn och nedtystade hennes klagan öfver sin ovärdighet med de orden: “allt är glömdt! den förlorade är återfunnen. Herren vare tack och lof!“

När den första känslostormen gått öfver, frågade fadren: “Huru har du haft det, kära

Ida, hela långa tiden derute, och huru mår Herrman?"

"Ack, kära pappa! jag har varit *ute*, så att jag aldrig glömmer det. Jag vill nu icke tala om besvärligheterna på hafvet — de hiskliga stormarne och den långa sjöresan. Omsider anlände vi till Newyork. I början af vårt vistande der gick det väl någorlunda för sig, ty ännu hade icke vår reskassa tagit slut; men det dyra lifvet derute medtog snart tillgångarne, i synnerhet som Herrman icke kunde eller ville förtjena något. Snart nog sökte han dränka sitt bekymmer i drikesbägaren — och sjönk omsider ned till den gröfsta liderlighet. Jag sökte väl genom arbete förtjena vårt dagliga uppehälle; men han förstörde snart den lilla förtjensten. Hans kropp hade genom utsväfningar blifvit så förderfvad, att han måste intaga sjukängan, från hvilken han icke uppstod. Han var annars aldrig svår emot mig äfven i sitt rusiga tillstånd, så att jag icke kan i det afseendet klaga på honom. Hvad mig sjelf beträffar, så plågades jag af en tärande hemsjuka, som alltmer tilltog efter hans bortgång. Men huru komma hem? Huru bekosta den långa färden? — Jag lefde på förknappning och hade omsider genom mitt trägna arbete inbesparat så mycket, att jag kunde företaga öfverfarten."

"Men, kära barn, hvarför skref du mig icke till?" sade fadren.

“Ack, jag hade gjort mina föräldrar så mycket bekymmer, att jag blygdes anropa deras bistånd. Efter utsägliga besvärigheter kom jag till Stockholm. Der var reskassan slut; men jag fick af en bekant till pappa låna så mycket, att jag kunde komma hem. Förlåt mig detta! förlåten mig, kära föräldrar, allt det onda jag gjort eder!”

“Ja, kära Ida! allt är förlåtet. Gudskelef att vi hafva dig åter här! Men du är väl trött och hungrig. Vi vilje nu få oss litet mat och sedan gå till sängs, sedan vi tillsammans tackat och prisat Herren, som återigen låtit oss mötas här nere!”

Derefter följde föräldrarna med henne opp på flickornas gamla kammare; men innan de skiljdes åt, sade fadren: “Mätte resan i detta herrans väder icke bekommit dig illa!”

“Nej. Jag känner icke till några kroppsliga plågor; ty nu är jag *hemma*. Ack, hvad jag både fruktat och efterlängtat denna stund! Nu är jag hemma, jublade hon; men hvar äro Nanny och Axel?”

“Jo, de äro utflugna ur boet, men icke så långt, som du, lilla Ida! Nanny är gift med pastor Blid och bor i prostgården, och Axel är en välbeställd landtbrukare och bor på Stjernarp med sin unga fru Amanda Lindorm. Dock — du skall i morgon få träffa dem. God natt nu, lilla Ida!

Och den trötta dottern somnade snart lugnt och fridfullt i det kära hemmet.

Bittida morgonen derpå skickades ilbud till Stjernarp och prostgården med den glada tidningen om Idas hemkomst; och på förmiddagen anlände både Axel och Nanny för att välkomna sin återfunna syster. Med rörda hjertan återsågo syskonen hvarandra. Sedan de hjertligen omfamnat hvarandra och något språkats vid, följdes begge systrarne åt på deras gamla rum; ty de hade så mycket att säga hvarandra.

“Ack, jag kommer med blygsel ihog, ytttrade Ida bland annat, huru jag i mitt barnsliga oförstånd tyckte, att det var tråkigt här hemma och längtade endast ut. Sedan har jag fått mitt lystmäte på utevarande och sätter nu först det rätta värdet på att vara hemma.”

“Ja, jag erinrar mig vårt samtal just samma dag vi väntade prostfolket hit. Men, kära Ida, hur har det stått till med dig i andligt afseende under dessa svåra profvoår?”

“Ack! ofta, ofta har jag tänkt på alla de lärdomar jag i mitt hjertas hårdhet föraktade här hemma; men jag har icke blott tänkt på dem, utan äfven uppsökt dem i den heliga boken. Bittra tårar, ångrens bittra tårar har jag gråtit öfver mitt förra lättsinniga förakt för Guds ord och min så länge förspilda nådatid. O! hvad jag borde blygas! Jag är ej värd att

längre lefva här på jorden. Och likväl har Guds barmhertighet ej öfvergifvit den förlorade dottren; likväl har han hållit mig uppe under alla stormar, alla lidanden. Han såg väl, att endast genom lidanden, utesägliga lidanden kunde han för sin Anda bana vägen till mitt hårda hjerta.“

“Ja, kära Ida! Han har många vägar, begagnar många medel, besynnerligen sorges och bekymmer, att komma åt våra hårda hjertan. Men har du redan kommit till en rätt andlig frid? Är du ännu genom tron ett Guds barn?”

“Ack, jag kan icke säga det; men jag far fast derefter. Huru skulle ock nådens sol kunna kasta sina fulla strålar på mitt arma hjerta, som kringdrefs af alla väder och vågor? Men jag hoppas för visso till Herren, att han icke släpper mig, förrän jag får komma till den sanna friden i Christo.“

“Gudskelof, att det goda verket redan är börjadt! Fullbordan skall genom Guds nåd ej uteblifva“. Och nu begynte Nanny med åtskilliga tröstespråk ur biblen vederqvicka den bekymrade systemen.

“Tack, kära syster, för dessa tröstens ord! Jag vill genom Guds nåd lägga bort den gamla stygga Ida och blifva en ny människa. Men hur är det med Axel?”

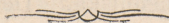
“Din gamle stallbroder i verdens nöjen finnes icke mera till. Han har blifvit en helt och hållet ny människa. Det gamla är för-

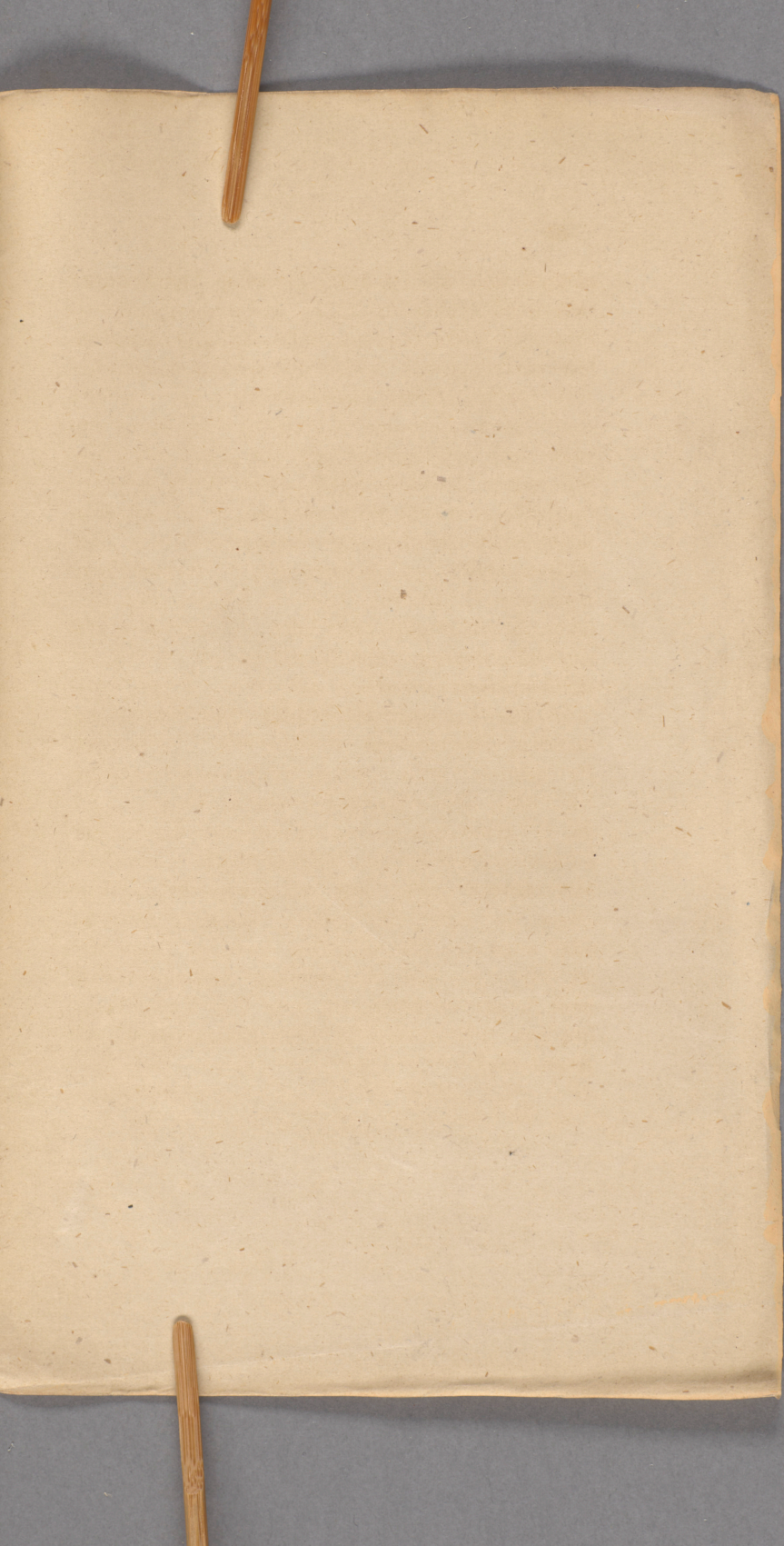
gången och allting äro ny vordne hos honom. Och hvad tycker du väl? Äfven de gamle på Stjernarp söka Herren, och den lilla Amanda har vuxit opp till en älsklig christendomssyster.“

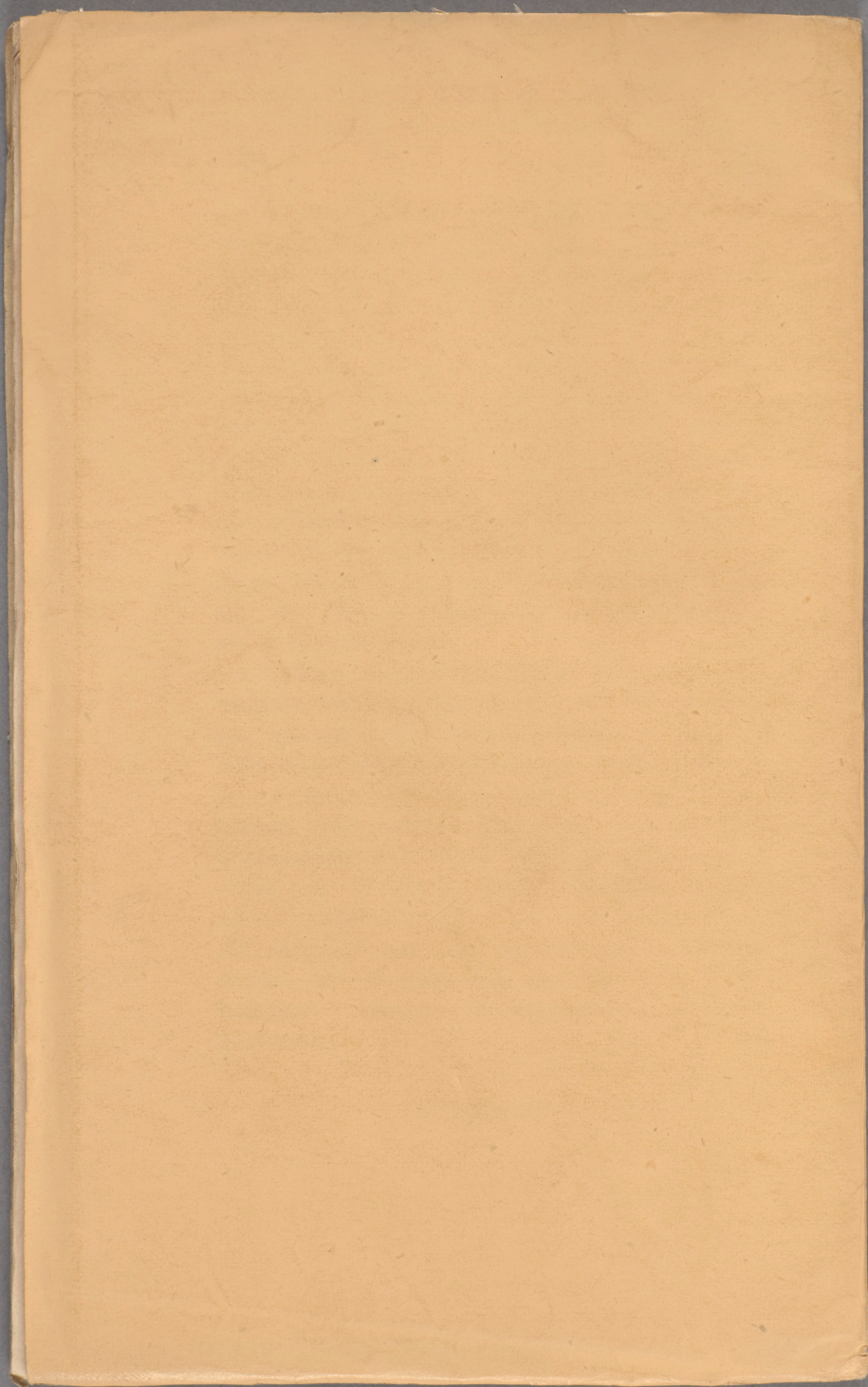
“Nåh! Herren vare lofvad!“

Under det de så talades vid, körde en vagn upp på gården med de gamle uti från Stjernarp, hvilka längtade efter att få upplysningar om deras förlorade son. Med så stor försigtighet som möjligt meddelade dem Ida underrättelser om honom och hans bortgång. Djup var föräldrarnes sorg — i synnerhet deröfver, att han gått bort utan att hafva omvändt sig till Herren. Emellertid gladde de sig åt sin återfunna dotter.

Några dagar efter Idas hemkomst voro samtliga släktingarne bjudna till Smedhamra. På aftonen hölls en bibelförklaring af pastor Blid öfver den förlorade sonen. Alla voro rörda, i synnerhet runno strida tårar utför Idas kinder; men det var glädjetårar; ty nu var hon återkommen icke blott till sin jordiske, utan äfven sin himmelske fader. En salig frid utgjöts i hennes hjerta. Hon hade så länge varit *ute*; nu var hon *hemma*, med det saliga hoppet, att en gång, när hon icke längre hade hemman i lekamen, få evigt *hemma vara när Herranom!*

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
Light Blue	Light Cyan	Light Green	Light Yellow	Light Red	Light Magenta	White	Light Brown	Light Gray
Dark Blue	Dark Cyan	Dark Green	Dark Yellow	Dark Red	Dark Magenta	White	Dark Brown	Black